

Hajsza egy nemzetközi szélhámos után

Éjjel kiugrott a robogó vonatból. Automobilon menekült el a detektívek elől. Detektívregényrészlet a valóságban

Az Uj Kelet tudósítói

Románia vasutvonalain gombamódra elszaporodtak a vasuti zsebtolvajok. Kétségtelenül egy ország sem dicsékedhet ragyogó közbiztonsággal, azonban szakértők véleménye szerint a vasuti zsebtolvajok az utóbbi hónapokban Romániában adtak egymásnak találgatót. Az újságok rendőri rovata hemzseg a vasuti zsebtolvajlásokról szóló hírekről. A kolozsvári rendőrség néhány hete legügyesebb detektíveivel erősítette meg az állomási kirendeltséget és ennek köszönhető, hogy a veszedelmes tolvajok egymás után akadnak horogra. A detektívek kijelentései szerint a vonatokon tanyáznak egyéb betörők is, akik nem mernek a romániai kisvárosokban letelepedni, mert itt a rendőrség rövidesen elfoghatná őket. Ezek a betörők napokig a vonatokon tartózkodnak és csak egy-egy betörésre szállnak ki a kiszemelt városokban.

Csütörtök éjjel a kolozsvári állomás-kirendeltség detektívei vonatrádió tartottak a Kolozsvár-Nagyvárad vonaton. A razzia eredményeképpen öt zsebtolvajt fogtak el és szállították a kolozsvári rendőrségre. Az egyik razzizó detektívnek feltűnt az egyik elsőosztályú szakaszban egy kifogástalan eleganciájú egyén, akinek arca egy nemzetközi szélhámos vonására emlékeztetett. A detektív figyelni kezdte a jólöltözött utast, aki hamarosan észrevette, hogy szemmel tartják és látható izgalommal szedelőzködni kezdett. A vonat közeljárt Csucsához. Az utas kiment a peronra és leszállni készült, mikor a detektív igazolásra szólította fel. Az hirtelen felrántotta az ablakot és kiakart ugrani a vonatból. A detektív visszarántotta és dulakodni kezdtek, mikor egy magas termetű férfi a detektívet hátulról egy nehéz tárggyal többször fejbesújtotta. A detektív elszedült, de még látta, hogy a gyanús utas csomagjával kiugrott a robogó vonatból a nyitva maradt ablakon. Néhány perc múlva magához tért, feltápászkodott és a megszokott bandita társa után kutatott, akit csak Kolozsváron tudott elfogni, mikor leszállt a vonatról. Beállították az elfogott zsebtolvajok közé, azonban a sóvároságban elszökött a Ferenc József-úton a detektívek elől.

A vonaton lejtésszódottnak jelenetben résztvevő detektív tegnap délelőtt megpillantotta a Csucsra előtti kiugró betörőt a Központi Szálloda előtt. Az rögtön felismerte a detektívet és futásnak eredt a Szentgyörgy-útea felé és beugrott a Palacs kávéház előtt váró turautóba, amelyen elmenekült. Az autó jelzése: V. H. 2411. A detektív nem tudta a szökést megakadályozni és felment a betörő Központi Szálloda lévo lakására, ahol a börtönben több fontos írásra kívül nagymennyiségű külföldi valutát és finom, precíz betörőszerszámokat talált. A börtönben lévő írásokból megállapítható, hogy a betörő Európa leghíresebb nemzetközi szélhámosa, akinek a világ valamennyi állama rendőrségével volt már dolga. A nyomozás folyik és órák kérdése, hogy a nemzetközi szélhámos büntetésével a rendőrség kezére kerüljön.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (aklé a föld, azé az országl a Keren Hajjeszód a felett európai állami élet alapjait akarja lerakni e visszaváltott földön, a Tarbut-Kulturalap pedig a sivatagvándorlasi nevelési alapja

Partraszállás Erec Jiszraelben

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától —

Haifa, június 26.

— Tessék felkelni a fekvőszékéről! — szólottam hátra ismerőseimhez, amikor hajónk elhagyta Beyrutot és felhagytam a korlát felső vasrudjára. Tudtam, hogy a legközelebbi pillanatban el kell kezdenie Palesztinának. Egy petach-tikvai fiu, aki Sziria fővárosából szállt fel a Szardagnára, odajött mellém és megkérdezte, mit nézek olyan nagy figyelemmel.

— Keresem Palesztina határát, mondottam, meri ekkorra már minden zsidó képzetemet átváltottam geográfiai realitásokra.

— Majd szólok, amikor elérjük. Tetszik látni? — határ... geográfiai realitás... elérjük... A Földközi-tengeren így fejezik ki azt, amit nálunk sékelgyűjtésnek, tömbnek, Keren Hajjeszód-akcióknak neveznek. En már itt, a tengeren érzetem, hogy parital, vámmal, világítótoronnyal kellene a galutban is behelyettesíteni a cionizmus fogalmait. Mert nekem ez a pusztá határkeresés is alátámasztotta zsidó tudományom.

Térképem tergettem ki a párkányra és a szélességi és hosszúsági fokokat megpróbáltam beilleszteni a part rögeibe.

— Kapcsolatba fogom hozni magam a valósággal! — határoztam el és fejemben észrevételeim kezdtek betelni a távolságok.

— Ön most először jön Palesztinába? — fordult hozzám hirtelen a petach-tikvai Cohen.

— Először, — válaszoltam szűk és ködös kolozsvári orgánusom helyett otthonos delői hangon, amit Haifából sietve kioldogoztam.

— Ugy látom örül, hogy közelünk... —

— Persze... — mondottam bugyborékolva az érzéseimért, mert torkomban már hazai göröngyök görögtek.

— Akkor nézzen most jól a távolságba!

A következő perében Palesztina beleállt tábori messzelátóm lencséjébe.

— Tartsd magad! — kiáltottam hideg európai értelmemre, de szemszálaim ekkorra szívemig vontatták fel a közi-látakat. Hieszen itt mező-ségek is vannak! — mondottam már fázöld trillákkal, amikor a síkságokat is észrevettem. És milyen jól áll nekik a hátuk mögött a hegy!

Abogyan a térkép szariat egyenes vonalban előrehaladtunk a palesztinai partok mentén, egyszerre hajónk elé ugrott a föld és félkörben elzárta utunkat.

— Beérkezünk a haifai öbölbe, — figyelmeztetett Cohen.

— És ez Haifa? — kérdeztem, még mindig az oldelparkány mellett, csinos városkával a távolságomban.

— Nem, ez Akka... Ha Haifát látni akarja, a hajó orrához kell mennie... Epen nekimegyünk — Megnézem előbb Akkát.

Kőházak, lapos tetők, néhány oszlopos mór épület, kék festéssel. Itt pihent meg Napoleon az egyiptomi hadjáratakor. Most keresztény mohammedán vallásos arabok lakják. Egyelőre kevés zsidó él benne, néhány család.

A haifai öböl irányától hirtelen magas hegy emelkedett az árbócok fölé. Szaladt mindenki a hajó elejére.

— Már látszik a Kármel... — kiabálta ki magából örömet héberül egy kis fiu.

A legelülők árbócfához támaszkodtam. Amióta a Földközi-tengerre beértünk, de különösen Adaliától kezdve

a tenger állandóan viharos volt. Fiaitai zsidó asszony állt mellettem. Beyrutban szállt fel, még soha ilyen sápadt mosolygással nem láttam valakit valamire rábrándozni. Igaz, hogy az ő utazása nem közönséges utazás volt és a palesztinai partokat nem egyszerű kedvtelésből nézte vágyakozással, ő teherben ment haza a szüleihez Szafedbe, ezért rázatta magát a hullámokon és kapott az ő áldott állapotában tengeri betegséget, de ma délelőtt még félrehúzott az egyik kőrő mögé és úgy biztosított, őszinte beszéddel, ne higgyem, hogy ápolásáért megy haza, hanem csak mert azt akarja, hogy gyermeke Palesztinában szülessék meg.

Egy barnacsuhás karmelita atya, aki nyugatról jött, fehér szempilláival gyorsan besöperte homloka alá kolostorukat.

Egyébként mentek voltunk minden ünneplésségtől.

— Rossz volna, ha Palesztina még mindig csak arra lenne jó, hogy az embereket elérzékenyítse, — mondotta normális üzleti hangon Rachamim Ascher, aki Szófiából jött és dohánygyárat fog alapítani Haifában.

Egy palesztinai ifju kivette zsebéből tárcáját és iratait rendezgette. Héber számlákat láttam közöttük rison 13 zira-i berről, amit Beyrutban helyeztet el nagy menyiségben.

Haifa ekkor már különben is felkötött élelenségével a fedélzetre. Valakinek mellettem gyermekes hangulata volt. Megresszetett, mint a holdkoros, aki lezuhan a tetőről, amikor az egyiptomi gyoravonat átdübörgött az érzésein. Az épülő kikötőből jól látszott belénkújáltak a kotrógépek. A vámraktárak pántos kapui pedig egyetlen lendülettel kiospták némelyikünköt a naiv gondolatokat.

— De hieszen ez egy nagy város... — kiáltott fel esodálkozással egy spanyol zsidó Konstantinápolyból, aki sarkövet jött állíttatni az apjának.

Hát mit képzelt!... — Indignálódott Petach Tikvából Cohen, miközben héber orrosi tankönyveit összesomagolta. (A beyrutit egyetemről igyekezett haza szüleihez szabadságra.)

— Ó azért méltó érzéseket hozott... — állottam szivemmel a szafárd mellé — és a kegyeletből lesznek a legvirágzóbb vállalkozások.

A fiatal zsidó asszony körüllegyezte magát pálmákkal a napsütés ellen.

— Nincs is meleg, — szólottam hozzá hűs tengeri szellővel az ingujjaim alatt.

— Nem azért, — mondotta — de nekem kellene most az enyhe érzések.

— És a pálmák megadják?

— Jók erre.

Elértük a kikötő bajáratát és horgonyt vetettünk. A perspektíva tisztult és szélesedett.

A városnak nagy kiterjedése van — állapítottam meg — és a házak három szélességi sorban felüsznek: a Kármel magasságában, a völgy visszintességében és a tengerpart lejtőjén. Olyan meredek és lépcsőzetes utak, mint amelynek Konstantinápolyban vannak, itt nincsenek.

Néhány modern, többemeletes európai ház tolt fel előttünk kontinentális szokványokkal: a technikum és több más iskola.

De a tetőkertek és tetőtérasszok nemsokára átvették szemünkben kizárólagos uralmukat. És a város határaitól kitérő országutak kanyarodtak be tekintetünkbe.

— Megyek felfogni a legjobb impressziót, — szólottam Ascherhez és átmentem a hajó baloldalára. — Nem jön?

— Miért? — Egy kellemes osalódásért — mondottam — és azért, hogy megdöntsünk magunkban egy hazugságot.

A legközelebbi pillanatban már nagykiterjedésű, megművelt mezőséget tettem be legfelső lemeznek agyam kopirszekrényébe.

— Lássá, — intettem Aschernek — most majd vissza fogok menni az európai sőtékkamarákba és ott azoknak, akik azt állítják, hogy Palesztina terméketlen, előhivom ezeket a hullámzó vetéseket.

— Ez közönséges propaganda-oski, — gunyolódott mellettünk egy rosszhiszemű ember megmozdithatatlan szilánkkal a fejében.

— Ne mondja! — szóló vissza direkté népiesen a petach-tikvai szigorlóorvos. Magánál talán Erec Jiszrael is csak oski?

És kitergette előttünk a legtermékenyebb palesztinai völgy impozáns méreteit.

A vashágosók ekkor már zakatoltak a Szardagnia oldalain.

Megérkezett a hatóságok bárkaja. Angol, héber, vagy arab nyelven számbavették a leszállók viszonylátát az országhoz. Lőpészólták az utleveleket háromnyelvű pecsételt: rőst lőhikanész lőpalesztina (Erec Jiszrael) — permitted to enter Palestine — és még egy harmadik, arab szöveggel.

Az utazó mindeaki véglegesen eloldta magáról Európát. És az arab evezősök csónakunkat is eloldták a hágesókorlától.

A keskeny deszkatilészen még ötször elismételtem magamnak:

— Én modern, tudományos alapon álló ember vagyok!

De a tézisek semmit nem használtak. Vallásos, halott apám idáig ért váradi sírjából.

— Ez a szefárd is halotthoz megy, — jutott eszembe és palesztinai préselt virágokból hosszútás albumot helyeztem még el hazulról gondolataim közé.

— Síri fogok, — éreztem belső meleggel, de göluzsi átfátástól.

Már majdnem kicsordultak a könnyeim.

Nem tudom, jól jártam e, hogy megszólalt Rachamim Ascher:

— Dohánygyáramnak itt feltétlenül jövedelmeznie kell.

A viszonyok egyrésze visszagurult könnyesatornámban.

Cohen is megszokott otthonossággal mondta:

— Látja azt a négyemeletes épületet azokkal az apró ablakkal...? Most épül... A legnagyobb malom lesz Palesztinában.

Kezdek teljesen összehuzódni a könnyzacskóim. Ugy éreztem, exkuzálom kell magam a halottak előtt:

— Megbocsássatok, de én most átadom magam az élet örömeinek.

És már frissebb kedéllyel kezdtem Cohent:

— Kik dolgoznak a malmon?

— Kik?... Hát chalucok!...

Itt mindent ők építenek.

Amikor partot értünk, az öreg szefárd megoskolta a földet és sehejónát mondott. Én és Cohen ropogó csontokkal kiegyenesedtünk és miközben én is elmondtam az ujonjan partralépők imádságát, karunkat ifju erővel meglóbáltuk a levegőben.

Ben Ami

— A bolgár bandák ügye nem politika. Athénből táviratozzák, hogy Románia, Görögország és Jugoszlávia tiltakoztak a népszövetségénél Bulgáriának a törökvése ellen, hogy a bandák ügyében tett lépésükbe politikai célzatokat magyarázzon. A bandák ügye egyszerű rendőri ügy, amely egyáltalán nem tartozik a népliga elé.

Rókát és más szörmét fest az Unió, Cluj-Kolozsvár

Szücsöknek árkedvezmény.

1383

Ha gyorsan kiszolgált,

pontosan bírdél és jó tűzifát akar,

forduljon a

1347

Frenkel-fatelephoz

(volt Janovitz és Tan) Strada Aprilianopolului (Újnyugár-u.) 13. Telefon 2-30, 4-01, 2-99

Nagy vasútkatasztrófa a Prahova-pataknál

Hét halott, harminchat sebesült. Sergiu Jonescu ezredes is meghalt. Bónós mulasztást állapítanak meg hivatalosan is.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A vasúti katasztrófák sora tegnap egy súlyos esettel szaporodott. A Bukarest-Arad Bács között közlekedő gyorsvonat Komerniu és Valea Large között folyó Prahova patakba zuhant és

hét utas halálát okozta.

Azonfelül harminchat sebesültről szól az utolsó jelentés. Ez a jelentés elmondja hogy a halottak között van Sergiu Jonescu vezérkari ezredes is. Az egyik mozdonyvezető teljesen porráégett, míg a másik csodálatosképp megmenekült. A szerencsétlenség hírére a brassói üzletvezetőség segélyvonatot küldött ki, amely a sebesülteket a brassói kórházba szállította.

Illetékes helyen a szerencsétlenség okát abban látják, hogy a Prahova-folyó hidja, amelyet még a németek készítettek, nagyon rozoga állapotban volt.

Az átmeneti hidnak későbbi szerkezetet nem javították, ennek köszönhető a katasztrófa.

A hír hatása Kolozsváron

A katasztrófa híre Kolozsvárra az elmúlt éjjel jött. Minthogy hivatalos jelentést nem adtak ki, a kétségbeesett emberek, akik hozzátartozóikat hitték a vonaton, kószó, fantasztikus hírek izgalmai alatt gyótródtak reggelig, amikor az első hivatalos helyről szóló értesítés jött. Ez megerősítette a vasúti katasztrófát, de a katasztrófáról megrajzolt méreteket letompította. Nem százak vízbe fulladásáról volt szó.

A forgalom nem akadt meg

Amint a szerencsétlenség első hírei Bukarestbe eljutottak, a CFR. igazgatói és vezetői azonnal a helyszínre utaztak. A legutolsó jelentések szerint Ferdinand király és a trónörökös az első vonattal szintén a borzalmas katasztrófa színhelyére utaztak.

A hidszakadás következtében a fővonal teljesen használhatatlanná vált, de intézkedés történt úgy a személy-, mint a teherforgalom zavartalan lebonyolítására. A 15. és 16. számú gyorsvonatok máától kezdve Veresboronyon keresztül fognak közlekedni, a teherforgalmat pedig a nagyszabonyon vonalon át bonyolítják le.

Egy menekült utas előadása

A halálvonatot utasai közül egy Kolozsvárra érkezett fiatalember így számolt be munkatársunknak a katasztrófa peresiről:

Bukarestből a vonat menetrend szerinti pontossággal indult el délután egy órakor. Ot óra előtt néhány perccel szokott megérkezni a vonat a Prahova folyó elé, amelynek hidját a németek építették. Összecsapott hadihíd volt, az utasok, akik tudták, hogy milyen veszedelmes ponton vannak, visszafójtott lélekzettel várták, hogy a vonat átjusson a tulsó oldalra. A pálya emelkedése miatt egyébként itt elfogattal vontatták föl a gyorsvonatot. Ezuttal a gyorsvonatot egy új német mozdony vontatta és ez elé kapcsolták a régi típusú könnyű mozdonyt. Az első lokomotív átjutott a hídon, de az alamosított pillérek a másodikat már nem bírták el. Irótásos roszogás, sístergés, jajveszkelés közepette a mozdony belezuhan a vízbe. A gépszékes plattformján tűz csapott ki, amely az egyik fűtő ruhájába kapott. A szerencsétlen ember percek alatt szánna égett. A lokomotívokat követő kocsi főelemekedtek a roncsokra, az utánuk következő lekaposolódtak és a töltésről

legurulva fölfordultak. Az utasok közül azok, akik ezekben tartózkodtak, egyetlen egy sem uszta meg sértetlenül a katasztrófát.

Az első ijedtség után az ép bõrrel menekült utasok nekiláttak a mentéshez. Sergiu Jonescu vezérkari ezredes, a hadügyminiszter szárnysegédét holtan cipelték elő bõröndök és kocsirészek törmelékei közül. Irótázatos volt nézni a sok cafattá tépett embert, akik a rémülettől és döbbenettől sirni sem tudtak.

Rathenau gyilkosai nyomában

Izgalmas hajszá Fischer és Kern után

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, július 14. A rendõrség, amely attól tartott, hogy Rathenau gyilkosai megszöktek a határon, most már jó nyomok birtokában, úgy vélekedik, hogy mégis sikerülni fog a tetteseket az ország belsejében elfognia. Fischer mérnököt és Erwin Kern szolgálaton kívüli főhadnagyot van szó, akiket a rendõrség nagy apparátussal nyomoztat. A száz és a brandenburgi határon a berlini rendõrség külön nyomozási kirendeltséget állított fel, amely nagyszerûen fel van szerelve autókkal, biciklikkel és rendõrkutyákkal.

A kormány a tettesek kiderítésére és elfogatásukra újabb egymillió márkát tűzött ki.

Az eddigi nyomozások szerint Fischer és Kern valószínűleg Rostokba menekültek, abban a hitben, hogy az ottani német nemzeti párt elbujtatja és támogatja õket. Minthogy ez a reményük nem valósult meg, Rostokból vasuton Wismar városába utaztak, innen pedig az Elbe melletti Lungsinto. Itt a nyomozás adatai szerint meg akartak szállani egy koresmárosnál, aki azonban nem bocsáthatta rendelkezésükre egyetlen vendégzobáját és átküldötte õket a „Naphoz” címzett vendéglõbe.

Közben a két idegenre a város lakói is figyelmessé lettek és jelentést tettek a rendõrségnek. A rendõrfõnök beidézte a koresmárosat akit kihallgatott a két idegenre vonatkozólag. Ez megkérte a fõnököt, jöjjen el vele a Naphoz címû vendéglõbe, mert valószínű, hogy az idegenek még itt tartózkodnak. Fischer és Kern akkor ültek be az étterembe és ebédt rendeltek. Amikor a koresmáros egy uniformisos ember társaságában közeledni látták,

az eléjük terített élt abbahagyták és elfutottak az Elbe felé és egy ladikon a folyó tulsó partjára vitették magukat.

A rendõrfõnök gyorsan utánuk küldte embereit, de akkor a két gyilkos már átjutott a folyó tulsó oldalára. Messzelátóval látni lehetett, amint az országutat megkerülve a bokrok és fák oltalma alatt bujkáltak.

A gyilkosok hollétérõl nyomban értesítették a berlini rendõrséget, ahonnan a legjobb detektívek jöttek autón és megállapították, hogy a gyilkosok jó biciklik felett rendelkeztek, de katonai térképüket bujdosás közben elveszítették. A nyomozó parancsnokság azonnal értesítette a környék városai és községi közbiztonsági hivatalait, beküldte a gyilkosok arcképét és személyleírását. A nyomozólevél szerint Fischer és Kern

A mentés

A katasztrófa színhelyére nyomban Bukarestból és Brassóból segélyvonatot küldtek. A halottakat — akik között két délvidéki kereskedõ is van akiknek személyazonosságát még nem állapították meg — Bukarestbe szállították, a sebesülteket pedig Sinajába és Campinába.

A kormány szigorú vizsgálatot indított meg annak a megállapítására, hogy kinek a gondatlanságán mult a nagy szerencsétlenség.

uj ruhát vásároltak a gyilkosság elkövetése után, a régieket pedig hátizsájkjukban cipelik maguktal.

Ha közben büntényt nem követeltek el és nem loptak, valószínű, hogy éheznek. Erre vall az is, hogy több esetben kenyeret kértek a parasztnál és az erdészlakokban. Minthogy a térképet elveszítették, a lakosságnál érdeklõdnek különbözõ helyiségek iránt.

Napközben valószínűleg erdõkben tartózkodnak, a politikai rendõrség tehát kutyákkal nyomoztat utánuk.

Az összes környékbeli utakon autók és biciklik cirkálnak. Azt hiszik, hogy az elmenekült gyilkosok Dálmétnor-zág felé akarnak szökni, vagy Lübeckburgba. A gyûrtõ azonban olyan erõs és úgy bá van zárva, hogy nem igen fognak tudni menekülni.

Warburg kiszemelt gyilkosa is megszökött

Berlin, július 14. Ismeretes, hogy a kiszemelt áldozatok között Warburg bankár is szerepelt a német nemzetiek titkos szervezete listáján. A rendõrség meg tudta, hogy a szervezettel kit jelölt ki Warburg meggyilkolására. Ez a fiatalember azonban, kinek nevét a nyomozás érdekében nem közli, megszökött.

A kuxhaveri tengerészeti arzenál a levegõbe repült

Harminc halott és sebesült

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hamburg, július 13. A Kuxhaven melletti robbanás következtében a Hamburg körüli összes sürgõgy- és telefonbuzalok elszakadtak, a póznák darabokba törve hevernek az uton. Kuxhaven felé megzúdult a vasúti forgalom, amibõl azt következtetik, hogy a vasúti utastet is megrongálta a robbanás ereje. A hamburgi posta-fõigazgatóság jelentése szerint Kuxhaven mellett elraktározott tengeri aknák repültek a levegõbe. Kuxhaven városában minden ablak darabokra tört, a világitó torony is megsérült. A tengerészeti arzenál parancsnoksága elrendelte Kuxhaven összes lakóinak a városból való távozását, minthogy az a veszedelem fenyeget, hogy a tûz és a robbanás áttérjed más arzenálbeli telepre, ahol szintén igen sok robbanó anyag van felhalmozva. Egy késõbb érkezett jelentés szerint a parancsnok ezt a rendeletét visszavonta, minthogy a tûz terjedését meg lehet gátolni.

Eddig harminc halotról és sebesültrõl érkezett hír. A robbanás idejében körülbelül kétszáz munkás foglalkozott a raktárban.

NYUGÁGYAK

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

kivánatra egyes drbként is bár-hova gyári áron szállíthatnak kartámlával, lábrésszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében 000

Uj iskolatípus Ausztriában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécsbõl jelentik: Az iskolatanács, tekintetbe véve a szociális követelményeket, az ország gazdasági helyzetét, továbbá az általános fejlõdést és a város lakói általános mûveltségét, az iskoláztatás ügyét a követelményeknek megfelelõen teljesen át fogja reformálni. A nagy drágaság sok szülõt visszatartott attól, hogy tehetséges gyermekeiket megfelelõen iskoláztassa. Hogy a mûvelõdést mindenki számára hozzáférhetõvé lehessen tenni, a városi iskolatanács elnökének, Glöckel képviselõnek javaslatára elhatározta a négy osztályból álló elemi iskolákba csatolását, amely lehetővé teszi a gyermekek olyan továbbképzését, hogy minden körülmények között eluthassanak a felsõ középiskola osztályaiba, vagy valamilyen szakiskolába.

Az elemihez csatolt általános középiskola mindenki számára kötelezõ lesz tízenégyéves korig. Tantervét már kipróbálták hat nevelõintézetben és a Terézianumban fényes eredménnyel. Az általános középiskola osztályaiban történelemre, német nyelvre, földrajzra, matematikára, fizikára és természetrajzra fektetik a fõsúlyt. Akiknek nyelvértékük van, szabadon választhatnak a latin és francia nyelv között, akiknek viszont nagyobb hajlamosságuk van matematikai ismeretekre, azok ezek a tîren részesülnek kimélyültebb oktatásban. Az általános középiskolából felvételi vizsga nélkül továbbképzõ iskolába (Berufshule) vagy egy négy típusú felsõ középiskolába jutnak a növendékek. A négy típus: antik nyelvek, modern nyelvek, matematika és német irodalmi továbbképzés. Bécs város teljesen díjtalanul bocsátja a taneszközöket a gyermekek rendelkezésére. Az általános középiskola egyes osztályaiban párhuzamos osztályokat állítanak fel, hogy elválasszák a lassan dolgozó gyermekeket a gyorsabb fel fogásuktól.

Az új iskolaterv programba vette a szülõi egyesületek bekapcsolását az iskolaszervezetbe. Együttel elrendelte az iskola-ima törlését. Az egyes felekezetek azonban megállapítják a vallási gyakorlatokat. A zsidó iskolai ifjúság az izraelita hitközség elõjárósága által megállapított istentiszteleteken tartozik résztvenni. Az elõjáróság érintkezésbe lép az iskolahatósággal és közösen megállapodnak azokban az ünnepnapokban, amelyen a zsidó gyermekek az iskolálatogatás alól mentesítetni kívánnak. A rendelkezés hangsúlyozza, hogy sem közvetett, sem közvetlen kényszer nem alkalmazható egyetlen vallásnál sem a templombajáráásra, vagy egyéb hitéleti funkcióra.

— Lloyd George találkozója Poincaréval. Londonból jelentik: Lloyd George egy interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy az angol kormány a versaillesi szerzõdés több pontja alapján a német moratórium ügyében a jóvátételi bizottsághoz fordult. Az angol kormány álláspontja az, hogy feltétlenül meg kell adni Németországnak a halasztást, mert csupán így tudja rendezni pénzügyeit. Vedgeovod azt kérdezi, hogy a miniszterelnök a márka árzuhanásáról és annak jóvátételi következményeirõl való tájryalást Poincaréval el akarja-e halasztani. Lloyd George kijelentette, hogy a mostani viszonyok között a Poincaréval való találkozást semmiesetre sem lehet elhalasztani.

— A Wolfsohn-hagyaték első részlete. David Wolfsohn Heral után második elnöke volt a cionista világszervezetnek. Csak rövid ideig szolgálhatta népét, életének delelõjén halt meg. Végrendeletében több milliónyi vagyonát a zsidó nemzetre hagyományozta asszal, hogy amig felesége él, õ élvezze a vagyon hasadékat. A londoni „Times” most azt a hírt közli, hogy a Wolfsohn-hagyaték gondnoksága tízenötzser font sterlinget (1,200,000 lei) utalt át Jeruzsálemba a zsidó nemzeti könyvtár céljaira.

HIREK

— A trónörökös pár Temesváron. Károly trónörökös és neje Temesvárra utazott az atlétikai versenyekre.

— Duca külügyminiszter Bethlen magyar miniszterelnök nyilatkozatáról. Duca külügyminiszter a bukaresti hírlapírók előtt kijelentette, hogy Bethlen magyar miniszterelnöknek a magyar nemzetgyűlésen Romániáról tett kijelentése teljesen téves alapon itéli meg a helyzetet. Néhány nap múlva Sinaiban tanácskozni fog Zichy Rubidó magyar követtel, akivel igyekszik majd a helyzetet tisztázni.

— Károlyi Mihály nyilatkozata a Luptában. Bukarestből jelentik, hogy Károlyi Mihály interjú adott a „Lupta” belgrádi tudósítójának. Károlyi szerint a Horthy-rezim halálra van ítélve, mert mindenáron megakadályozza Európa politikai és gazdasági konszolidációját. Ez a rendszer reakciós, feudális és revánspolitikát követ a területi integritás helyreállítására és ezért mindig akadályos a politikai és gazdasági újjáépítésének.

— Görögország nem békül. Hadjianestie tábornok, Kisassia főparancsnoka — mint Athénből jelentik — közölte a görög kormányral, hogy a görög hadsereg készen áll a törökök elleni offenzívára.

— Andrásyékát kikérték a nemzetgyűléstől. Budapesti tudósítónk jelenti: Andrásy és társai büntetőben megkeresés érkezett a nemzetgyűléshez, amelyben Andrásy, Rakovszky és Sigray Antal gróf mentelmi jogának felfüggesztését kéri. Amennyiben a Ház kiadja őket, úgy a főtárgyalást októberben megtartják. Több vádlott, akit annak idején óvadék ellenében szabadonbocsátottak, az óvadékok visszatérítését kérelmezi, mert a vádtanács államfogházalattal büntetendő cselekményért helyezte őket vád alá, ilyen esetben pedig szükségtelen az óvadék.

— Franciaország leszállította a hadiflotta költségvetését. Párisból táviratozzák, hogy a francia kamara megszavazta a tengerészeti költségvetést. Az új budget 525 millió frankkal kisebb a tavalyinál.

— Elhalasztják az amsterdami munkáskonferenciát. A szakszervezetek nemzetközi tanácsa a második internacionálé végrehajtóbizottságát, valamint a bécsi munkaközösség vezetőit július 18-ára konferenciára hívták össze Amsterdamba. A német szocialista pártok — mint Berlinből jelentik — azt a kérést intézték a nemzetközi szakszervezeti tanácshoz, hogy tekintettel a német helppolitikai helyzet súlyosságára, halasszák el a konferenciát.

— Kiszorítják a nemzetiségeket a vasutnál. Bukaresti híradás szerint a CFR. vezérigazgatója elhatározta, hogy idegen nemzetiségű alkalmazottakat csak a román nyelvből tett vizsga letétele után fog szolgálatába felvenni.

— Magyar konzulátust kap Temesvár és Nagyvárad. Budapesti távirat szerint a magyar kormány rövidesen konzulátusokat állít fel az utódállamok nagyobb városaiban. Romániában valószínűleg Temesvár és Nagyvárad kap konzulátust. Mindkét város kereskedelmi kamarája részéről megnyilatkozott: az a kívánság, hogy ott magyar konzulátust állítsanak fel. A román parlamentnek egyik bárói román képviselője megválasztása előtt elmondott programbeszédében kijelentette, hogy 6 már bírja is a román kormány hozzájárulását, hogy Temesvár magyar konzulátust kapjon.

— Újabb három kolera megbetegedés. Bukarestből jelentik, hogy az újsóvi kolera kiadott legújabb hivatalos jelentés szerint összesen megbetegedett tíz ember. Ezek közül három meghalt, maradt négy beteg. Újabbban még három kolera gyanús esetről tettek jelentést.

A német munkásság ultimátuma

Balfelé kell klogészíteni a kormányt. A jóvátételi bizottság válasza

— Az Uj Kelet munkatársától —

Berlin, július 14. A német kormány a jóvátételi bizottsághoz intézett jegyzékében kijelenti, hogy nem képes fizetési kötelezettségeinek eleget tenni és kéri, hogy

adjanak haladékot 1924-ig,

mivel másképp a kormány nem képes fentartani a társadalmi és pénzügyi egyensúlyt.

A jóvátételi bizottság válaszolt a németek jegyzékére. A válasz elismeri, hogy a jóvátételre eddig történt fizetések is okai a márka leromlásának s megállapítja, hogy csak a pénzügyi rendszabályok azonnali alkalmazása — a bizottság által körvonalozott módon — segíthet a helyzeten. A válaszjegyzék hangsúlyozza, hogy végleges érdemleges választ csak a berlini garanciabizottság jelentésének beérkezése után adhat, azonban figyelmezteti a német kormányt, hogy

— Hága csőd előtt. Hágából jelentik: A konferencia magánjavak albizottságának ülését Greams elnök berekesztette anélkül, hogy a legközelebbi ülés időpontját kitézte volna.

— Mennyivel emelkedtek a kolozsvári árak egy év óta. A kolozsvári munkaadók és munkások képviselői tegnap hozták nyilvánosságra a júliusi árfelvételt, amely a közfogyasztási cikkek árait állapítja meg júliusra. Kiderült, hogy a múlt év július havától ez év július haváig pontosan 57 százalékkal emelkedett a drágaság. A múlt év július havában egy egyszerű férfiruha még csak 800 leibe került, ma 1300 lei. Egy méter szövet 220 lei volt, ma 396. Egy kiló burgonyát 1 leierre lehetett megvásárolni, ma 2 lei az ára. Nagy arányban emelkedett a tej ára is, két leiről 3 lei 25 banira. A marhahús 3-5 lei volt kilónként a múlt évi júliusban, 8 és 10 lei az elsőrendű marha, ma 14-16 lei kilója. A sajt ára pontosan 100 százalékkal emelkedett. Akkor 18 lei volt, ma 36, de a kolozsvári piacon most nincs sajt. A kasszakeresletű cikkek közé sorozta a munkaadók szövetése a mozi is. Egy mozijegy a múlt évben 6 lei volt, ma 9 25. A 57 százalékos áremelkedés minden szakban a munkabérek emelését vonja maga után. A munkások delegátusaival történt megállapodás alapján a munkabérek nem az 57 százalékos áremelkedés arányában növekednek, hanem 5:3 arányban.

— Ki hívta be Budapestre a román csapatokat. Budapestről jelentik: A főváros mai kögyűlésén Fothy Vilmos bizottsági tag azt a kérdést feszegette, ki hívta be a fővárosba a románokat. Több laphon ugyanis felelevenítették Csilléri András annakidején tett nyilatkozatát, amelyet közvetlenül akkor tett, amikor a Peidl kormánytól átvette a hatalmat. Csilléri nyilatkozatában az volt, hogy egy román katonatiszt lojalitásának köszönhető, hogy keresztül tudták hajtani tervüket. Ezenkívül kijelentette, hogy a románok azt híheték, hogy az ő zászlójukat tűzette ki, mert a románok és a főváros színei véletlenségből egyformák. Fothy követeli, hogy ezt az egész ügyet igazolólásztmány vizsgálja meg. Csilléri Fothy felaszólására azt válaszolta, hogy bár az ilyen régi dolgokat felhagyortgatni. Amikor a Peidl kormányt eltávolították, a jegyzőkönyvek szerint Agoston Péter volt külügyi népbiztos bejelentette, hogy a románokkal a fegyverszünet kérdésében már tárgyalást indítottak. Szerinte a román offenzíva nyomán jöttek be a románok Budapestre. Nyilatkozatára pontosan nem emlékszik. A Peidl-kormány védelmére a román parancsnoktól ultimátum jött, hogy a megszálló csapatok vérfürdőt rendeznek, ha a népbiztosok közül bárkinak is a hajszála meggörbülne. Amikor a

július 15 én 32 millió aranyárakat mindenesetre ki kell fizetnie.

A jóvátételi bizottság ma foglalkozott Németország ama kérésével is, hogy a szövetségesek részére átadandó szénmennyiséget redukálják. A bizottság nem adott végleges választ, illetve nem akar prejudikálni a szövetségesek erre vonatkozó válszának. A bizottság elvbén hajlandó a német készpénzfizetések ideiglenes felfüggesztéséhez hozzájárulni,

a megfelelő ellenőrzés vagy biztosítékok nyújtása mellett.

A német szocialista pártok és a szakszervezetek vezetősége tegnap a Reichsrath-ban értekezletet tartottak, amelyen

követelték, hogy a kormányt balfelé egészítsék ki.

Wirth kancellár erről azonnal értesítette Ebert elnököt, aki Freudenstadt-ból visszautazott Berlinbe.

román parancsnok kijelentette, hogy csak az esetben állhat jót és felel a rendért, ha a várost fellobogózzák — támadt neki az eszméje, hogy a főváros lobogóit tessi a nemzetiszínű zászlók mellé. Később a román parancsnok ezt megdöntö, amiért felelősségre is vonta. Nyugodtan várja különben az igazolóbizottság döntését.

— Levél hazulról. Palesztinába kiküldött hitinó munkatársunk levelet írt az országból szerkesztőnkhez. A levélhez több Palesztinába kivándorolt erdélyi elvtársunk is hozzaírt néhány sort, amely mindannyiunknak óssinte örömet okozott. A kedves irásokat alább közöljük:

Tekintettel a haifi drágaságra, kijöttem pár napra Tel Adasba, ismerős, megértő lelkek közé. Itt dolgozom fel haifi anygom egyrészét. Innen Jeruzsálemba megyek, ott kb. két hétig maradok és aztán Jaffát veszem sorra. Annyi az anyag, hogy szinte összeszerkeszkedek alatta, de azért innen mindennap igyekszem cikket küldeni. Az országtól és az emberektől el vegyok ragadtatva. Mindnyájatoktól ölel Ben Ami.

Sporn Simon, az Erdélyi Zs. N. Szövetség volt főtisztviselője a következőket írja:

Tel Adas, jun. 29. Most, hogy ismét együtt dolgozom szerkesztőségi tagokkal, hallgathatok tovább. Nem fogok mentegetőzni, miért nem írtam eddig, mi okból hallgattam el még az utazásomat is. Nem írtam, mert az utazás és az érkezés örömeit leírni nem lehet. Azt át kell élni. Ami a munkálkodásunkat, itteni életet, életünket illeti arról majd Ben Ami részletes rapportot ad. — Én csak annyit írhatok, hogy aki meg akarja ismerni az igazi boldogságot, az jöjjön ide, mert mi ránk igazán áll: a nagy világom e kívül nincsen számomra hely.

Különböző üdv, áldás és békeesség és mielőbbi viszontlátás — itt. Oit-honról: Sporn.

A harmadik levél gyöngéd női kéztől származik. Így s ő: Végre elértem az időt, hogy innen üdvözölhessem önöket s annyit írhatok, hogy teljesen meg vagyok elégedve sorssal. Sok üdvözlét a Clujban lakó lányoknak. Oitthoni üdvözléttel: Sosanna Wettenstein.

— Meghalt munkásokban. Fülel Béla negyvenéves kolozsvári népelel szamos tegnap délután egy zongorát szállított a Kómálajza 5. számú házába. A teher túlságosan ferasztó volt és Fülel alig érte el a házat, összeesett és meghalt. A helyszínen kiszállított rendőri bizottság kívánságára a halottat felboncolták. Megállapították, hogy a halált sörvből támadt komplikáció okozta.

— Bukarest kereskedői tiltakoznak a maximálás ellen. A főváros kereskedői tegnap délután bezárták üzleteiket és nagygyűlést tartottak a kereskedelmi kamarában. Az elfogadott határozati javaslat követeli a maximális árak hatályon kívül helyezését és a spekulációs törvény felfüggesztését.

— A kolozsvári bírák fája. A kolozsvári ítélőtábla és a bíróság 1922-23. évi faszükségletének biztosítására pályázatot hirdet. A szükséges famennyiség 2784 négyzetögl. Gazdasági helyzetükre való tekintettel a bírák arra kéri a szállítókat, hogy méltányos árajánlatot tartalmazó pályázataikat július huszonegyedikéig adják be az ítélőtáblához

— Arany a szappanban. Budapestről jelentik: Övegy Schwartz Sándorné a napokban egy Népszínház-utcai fűszeremlé szappant vásárolt. Az asszony hazavitte a szappant, odahaza kettévágta s legnagyobb meglepetésére egy darab huszoronás aranyat talált benne. Schwartzné rendkívül megörült az értékes leletnek és újból lement a fűszereshoz és ismét vásárolt két darab szappant. Schwartzné ebben a két darab szappanban is egy-egy darab huszoronás aranyat talált. Az asszony most már megijedt és az értékes szappanokról jelentést tett a rendőrségen. A főkapitányságról detektívek mentek ki a Népszínház-utcai fűszereshoz, ahol egy láda szappant, vagyis 600 darab szappant foglaltak le. A rendőrségen fölvtágták a szappant és mindegyikben egy-egy darab huszoronás aranyat találtak. Kihallgatták a Népszínház-utcai fűszerest, aki azonnal védekezett, hogy a szappant a Máv. egyik árverésén vásárolta. A nyomozás során megállapították, hogy a gazdátlan szállítmányt Singer Mór ismeretlen kereskedő adta föl. A Máv. a szállítmányt, mintán sem a földad, sem a címzett nem jelentkezett, elárvavezette. A rendőrség az aranyakat az állam-pénztárnak szolgáltatatta be, a földadót pedig nyomozták.

— És a meggörbült kiegyenesedik. S. J. Agnon gyönyörű héber regénye Sas László fordításában magyarul is megjelent. Az igaz-veig szíes regény, amely a Kadima kiadásában megjelenő héber írók sorozatának első kötete, az Uj Kelet könyvosztályánál megrendelhető. Bolti ára 30 lei, előfizetők 25 leierre kapják a osinos kiállítású könyvet.

— A Hanomág-cég tizezredik mozdonyát ünnepli. Berlinből írják: A Hanomág (Hannover-Lindem) cég, amely egyike Németország legrégebb és legnagyobb vasuti mozdony és kocsi-gyárának, a napokban érdekes jubileumot ül. A gyár e héten készíti el a tizezredik vasuti mozdonyt, amely alkalmából a német szaklapok behatóan méltatják a gyár működésének jelentőségét. A Hanomág műveket 1835-ben alapították és ma tízezer munkást foglalkoztat, egyike e szakmában Európa legelső ipari üzemének. A jubileum alkalmából a gyár szaklapot adott ki legutolsó mozdonyának fényképével és a gyár pontos szakszerű leírásával.

* Lakók, háztulajdonosok figyelme! Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárústitóinál.

Tavaszi ajándékok!

Női, gyermek harisnya, keztyűk és rövidruha nagy választékban érkezett

Fischbein & Spitz

rövid és kötött áru üzletbe CLUJ (Kolozsvár), Piata Unirii (Mátyás király-tér 29. szám. Bánffy-palota.

1883

Utazás a föld körül: Kolozsvártól Szovátiáig

*Valamivel hamarabb,
mint nyolcvan nap alatt*

Szovátfürdő, július hó

Mikor a kis rozoga küküllői vicinális Sóvárad tájékán kisdta lolkét és re-signáltam azt mondta: nincs tovább, alig hittem volna, hogy ma itt fogok heverni a szováti hegyek között, egy banáliean bájos tisztáson, mályvák, margaréták, ismeretlen nevi kék, lila és rózsaszín virágok között, lepkek, régi gimnazista reminiscenciákat költögető bogarak és főképen szunyogok társaságában. Azt mondják, évek óta nem volt annyi szunyog Szovátián, mint az idén. Alattam alig hallható távolságban kecses villák és panziók, ahol az idén ugyancsak soha nem tapasztalt árakat préselnek a nyugalomra áhító vendégekbe, még messzebb a kis szépségű Medve-tó, amelynek langyos és sós vizében most indulnak tünkre a legszebb reményekre jogosító fürők. De itt a tisztáson csönd van, mély, hogy ugyanmondjam áhítatos csönd, a fák között meszilláb jár a szél és egy hosszabajsu cineér alig hallhatóan surran el alattam. Közél a tavóban egyetlen fürdővendég sincs, sem a hangos és levátni elegánciájú bukaresti zsidók, akik az idén feltűnő nagy számban jöttek kiélvezni a meghódított Erdély legszebb fürdőhelyét, sem a pesties argot ban beszéző váradiak, sem a régi, szép napokra visszamerengő dzsentrik és áldszentrik és nincsenek itt a megcsokott kolozsvári arcok, akik elől ide menekültem és nincs itt a Beethoven-heju hegedűművész, — rémület fog el, valahányszor a galléjára nézek. Egyedül vagyok a természetrel és a szunyogokkal. Vissza nem fojtható, sőt kétségbeesett elragadtatással kiáltok fel: Ó természet, diós természet és vakarom sajtó tagjeimat, melyeket véresre martak a szunyogok.

Utólag és titokban bevalom, hősi vállalkozás volt időjőnni. Ősém, aki a megmaradt Magyarországból jött és onnan finomabb érzéket hozott megával közeli veszélyek iránt, már a kolozsvári állomáson figyelmeztetett rá, de én méltatlankodva leintettem.

— Ugyan kérlek, — intettem le friss önérzettel — fölösleges minden aggodalom. Meglátod, pompás utazásunk lesz.

A felszállásnál némi tolongás volt. Gyöngyevalutájú ősem másodikosztályú jegyét váltott. Am szeretett hazánk demokráciájának nagyobb diósságára, a hosszú vonaton csak egy másodikosztályú kooi volt, amely mire odaértünk, már életveszélyesen megtelt, viszont három elsőosztályú kooi ástitott az ürességtől. Ősém fájó szívvel cserélte át jegyét elsőosztályúra.

— Látod, — mondtam diadalmasan, mikor a püha és üres fiúlkében elhelyezkedtünk — így utazik az ember Romániában.

Ősém nem válaszolt, csak hosszú parancs mulva sóhajtolt fel, mintegy magához beszélve:

— Ezernégyezerhatvan.

— Mi az? — kérdeztem riadtan és egy elfelejtett történelmi évszám bukiant fel agyamban. Középkor, lovagi tornák és sötétség.

— Korona — felelte ősem. Ennyibe került a jegy.

Igyekeztem megvigasztalni.

— Látod, ha másodikosztályba szálltunk volna, eltekintve attól, hogy nem kapunk helyet, fapadon kellett volna utaznunk.

Ősém alig palástolható csodálkozással hallgatta a világos okfejtést, amely az egyedüli világosság volt a sötét fiúlkében és szerényen csak annyit jegyzett meg, hogy a nyugati országokban, ahol utóbb gyakran fordult meg, általában azt tapasztalta, hogy a vonatokon lényegesen több a másodikosztályú kooi, mint az első.

— Ebből is láthatod, — mondtam lényegesen — hogy itt Romániában sokkal fejlettebbek a gazdasági és szociális viszonyok, mint nálátok nyugaton. Itt nyilván sokkal többen utaznak elsőosztályon, mert különben, miért cipel-
tetnének gyöngye és törékeny mordo-

nyaikkal háromnyi elsőosztályú kooit, mint másodikikat.

Ősém az üres kocsiba bémult és hallgatott. Utunk további során még számos alkalom nyílt, hogy tapasztalatlan ősemnek hazánk politikai, társadalmi, kulturális és antropológiai viszonyairól hosszas tanításokkal szolgáljak.

Bajnál, ahol a két Küküllő egymásbasszalad, más vonatra kellett átszállnunk. Nem tagadom, száználmas agg volt. Ősém itt már legulyosabb aggodalmainak adott kifejezést. Ismét megnyogtattam.

— Nem érhet baj. Vonatunkhoz szalonkooit is csatoltak, valami negy-
ur utazik velünk, kizárva minden komplikációt.

Argumentumaimmal bátorítva magunkat, tovább utastunk. Dícsőszent mártónig minden fennakadás nélkül elcsoszogtunk. Utitársunk egy derék, es küt nem tett őreg ur, régi vicinális viciket mesélt, ami határozottan jó hatással volt átvirrasztott idegenkre. Dícsőszentmárton után már jelentkezték a bajok. Balavásár alatt megáll a vonat, majd szép tempóban visszafelé indul.

— Mi baj? — kérdem a kaulaut.

— Semmi, semmi. A mozdonyról leesett egy csavar, megyünk vissza megkeresni.

Jó félórás keresés után, végre megvan a csavar. Örömrivalgás az utasok között. Lassan, óvatosan megindulunk. Enyhe küküllői dombok és pocsolyás rétek között oamogunk két-három állomást. Szentgyörgy alatt újra nyitászini megállás. Elromlott a fák. A kaulaut és a mozdonyvezető a vonat alá fektüsznek és keservesen rángatják a féket. Nem megy. Leszállunk a vonatról, segíteni próbálunk. Rángatjuk mi is, előre, hátra, a mástás súly vasféket, amely makacsul és okatlanul ráfeküdt a kerékre és nem enged szaladni. Háromnegyedórás, izadásgov munka után megszabadul végre a kerék az ölelő vaskarokból. Ujra megindulunk. Tempósan, szinte vigan pőfékel a kis kávédaráló, az utasok fellelegzenek, no most már rövidesen odaérünk.

De a sors könyvében másképen volt megírva.

Sóvárad után emelkedni kezd az út. A kis mozdony jobb ügybőz méltó buzgalommal erőködik, de egyre skadozóbb a pőfőgése. Felfigyeltek. Ugy liheg már szegényke, mint egy asztmás beteg ember. Már csak vánszorog kifogyó lélekzettel. Aztán fuj egy nagyot és megáll. És áll, áll, áll. Mi lesz most?

Az utasok legrátnak a vonatról. Gyönyörű, napsütéses délután. Egy hegyoldalon állunk, magas kukoricák két, fenn, száz méternyire tőlünk az országot, a tttunk a Küküllő, amely frissen és sebesen szalad. Teheti: nincs előtte mozdony. A vasutasok összefutnak és a mozdony körül foglaltoskodnak. A szalonkooiból hissáll a nagyur. A mozdonyvezető izsad, rángatja az emelőket, osavaroakat és kerékeket. Néhanyszor nekiereszti a gőzt, de hasztalan. Megpróbálja visszafelé hajtani a vonatot, hátha így svungot kap. Ez sem sikerül. Állunk tanácstalanul a nyílt színen, két kilométernyire Szovátiától, mint egy rossz színész, aki az utolsó jelenetben elfelejtette szerepét. Az utasok leheverednek a kukoricába és derűs nyugalommal várnak. Nekik igazán mindegy, ok már itt megkezdhetik a nyaralást.

A pályakooiból leszednek egy háromkerékű hajtányt s az egyik vasutas busan megindul Parajd felé segélymozdonyt kérni. A mozdonyvezető resignáltan ül az egyik lépcsőn. Odacnygek hozzá.

— Gyakran fordul elő az ilyesmi erőrefelé? — kérdem.

— Bizony, megesis néhanapján. Öregecskék már a gépek a ilyen meleg nyári napokon kifogy a szusz belőlük.

E szakszerű felvilágosítás után magam is megkezdtem a nyaralást a kukoricásban.

A halotti vonat körül egyszerre mozgolódás támad. A szalonkoois nagyur mond valamit a mozdonyvezetőnek, a vasutasok halk utasításokat kapnak, a szalonkooit lekapcsolják a vonatról, a mozdony prűsüköl és süvit,

majd szabályosan megindul megkönynyebült terhével: csak a szalonkooit viszi.

Elképedés. Az utasok között egyre erősödő moraj, félre nem magyarázható okázások. Ősém is elibem áll és most, épen most beszélő kezd az ismerős román demokráciáról, amelyről az éjjel olyan szakszerű felvilágosításokkal szolgáltam neki. Mélyen hallgatok. Gondolkodom. Az állomás ide két kilométer, a fürdő az állomástól három, összesen öt kilométer. Nem is nagy út. Még gyalog sem. Kezdek megbarátkozni a gondolatokkal. Talmudista koromban szerenttem a turisztikát, sokat jártam, főleg gyalog. A készülődésekbe egy látom, még sokan forgatták meg fejükben ugyanezt. Az ország ut felől azonban egyszerre zaj és kocsizörgés. Felnézünk.

Anglia nem annektálhatja Palesztinát

Mit ír a „Daily News“ a zsidó nemzeti otthonról

— Az Új Kelet munkatársától —

Prága, július 11. Az angol sajtó komolyan és behatóan foglalkozik a palesztinai problémával. A sajtónak egy részét még mindig a Northcliffe féle fel fogás hatása alatt áll, de a tárgyilagosa publicisztika már igazságosabb alapon kerasi a megoldást. H. Wilson Herdis lényegig elható igazságkereséssel tárgylja meg a „Daily News“ben a mandátummal kapcsolatos kérdéskompleksumot és vizsgálódásainak végtő summájánul leszögezi, hogy

az angol kormány a zsidóságnak adott ígértét semmiféle tekintet miatt és semmiféle körülmények között vissza nem vonhatja.

— Mindenek fölött — írja H. Wilson Herdis — egy csodálatos jelenség köti le a figyelmünket: a zsidó nacionalizmus. Olyan faktum ez, amelynek nincs több példája az emberiség történetében. Mondhatjátok jónak, vagy akár rossznak is, de ha történelmi látással figyeltek a népek fejlődéséit, akkor el kell ismeretnek, hogy ez a tünemény káprázatosan grandiózus. És ha meg is hőköteti az elfogutakat, a faktumra magára nem lehet ennek semmi befolyása, mert a történelmi jelenségek nem törődnek a mi szimpátiáinkkal. Már pedig kétségbevonhatatlan valóság, hogy

ez a zsidó nacionalizmus ma már történelmi adottság és épen olyan törvényszerű eredménye az evolúciónak, mint akár az angolok nemzeti öntudata. A zsidó mindenekelőtt zsidó. Ha angol, ha francia, vagy lengyel, vagy más országbeli származásu, természet és érzése szerint zsidó és az marad a különféle világ-szemléletek és különféle kulturák takarója alatt is.

Etből a tényből forr ki a másik, amely nem kevésbé fontos, mert szintén történelmi kényszerűségeken alapszik:

El lehet képzelni, hogy Palesztina időről-időre más-más hatalmi szférák vonzóereje alá kerül, de merőben elképzelhetetlen, hogy általmi alakulataiban más is lehessen, mint amire a történelem ereje predesztinálja. Predesztinációja szerint csak a zsidóság nemzeti otthona lehet.

H. Wilson Herdis ezután az ország fejlődésével foglalkozik és megállapítja: Palesztina clysn terület, amely megérdemi a fejlődést. Egyelőre még túlságosan néptelen. Az agrikultura szűkre korlátozott lehetőséggel nem mozdíthatta elő a népszaporodást. Ha azonban iparszerűségi lehetőségek is találóit a gazdasági törekvés, akkor elfér benne a százszorosra fokozott immigráció is. De ki mozdítja elő ezt a fejlődést?

Egészen bizonyos, hogy az arabság erre nem alkalmas. Az arab fajban nincsenek iparszerűségi képességek.

Palesztina iparszerűsítése Angliától sem várható, mert világos, hogy a világbirodalom ezer más problémája között erre nem vállalkozhatik. Amerika sem vállalkozhatik erre a feladatra. De miért is terhelne meg magát ezzel a munkával, mikor gyümölcsözőbb terü-

Az országuton hosszú kocsisor köz eledik nagy kenderbegyűléssel. Mi ez? A megváltás?

Nem sokára lejőnek a fuvarosok. Az állomáson hallották a balesetet, készültek rá, eljöttek kiszabadítani a szomorú fogságból, — no meg egy kis üzletet csinálni. De erre akkor nem gondoltunk. Erre csak akkor gondoltunk, mikor a nyolevan lelt fiztük. Az ég felé néztünk és hálát rebegtünk. Megindult a zsvándorlás a kukoricáson át a kocsikhoz. A gazda csodálkoni fog, miért nem terem az idén kukorica ezen a kis helyen. A kocsiból megegysser visszanevetem ez elhagyott vonatra. Üres volt és szomorú. Lirai hangulat fogott el, amely azóta is tart.

Igy kezdődött szováti nyaralásom.

Marton Ernő

leteken hasznosíthatja erejét és ezek a területek Amerikában vannak? Mind-
ebből nyilvánvaló, hogy

a zsidók odatelepítése nélkül Palesztina kiépítése teljességgel elképzelhetetlen.

Való igaz, hogy töbféle idegen érdeklenség kért koncessziót palesztinai munkálatokra, de abban a feltevésben, hogy az ország ipari fejlesztését a zsidóság vállalja. Egy arab Palesztina nem bátorította volna fel az idegen tőbét, amely nagyon óvatos és előrelátó.

Sok országból mennek a zsidók Palesztinába és vagy maguk viszik oda a szükséges pénst, vagy maguk után vonzzák azt. Dolgozni mennek és mint idealisták, mert az a céljuk, hogy az országot halottaiból feltámasszák. Ez a sohelátoit idealizmus műveli azt a nagy csudát, hogy diákok és akadémiái képzettségű férfiak kitepik magukat a gatlthól és mennek követ fejteni, utat építeni, mocsarakat csapolni és erdőket ültetni az óshazába.

E meggondolások után lehetetlen más formában és más tendenciával képviselni el a palesztinai mandátumot, mint ugy, ahogy azt kitervezték. Nincs mód arra, hogy

a mandátumot lényeges tartalmában megváltoztathassák. A legkisebb eltérés az ország sorsát kockázathatja.

Az arabokra nem bízhatjuk Palesztinát, mert ilyen munkához túlságosan primitívek. Francia, vagy török kére sem adhatjuk. De sokat mi magunk sem tehetünk, mert

Anglia nem annektálhatja Palesztinát, mikor erre kényszerítő okok nincsenek is és mikor ilyen lépéssel csak az egész világ közvéleményét lázítaná maga ellen.

És ha már kell lenni mandátumnak, az akkor csak olyan lehet, mint aminőnek a cél ismerete alapján kitervezték. Másféle mandátummal kísérletezni annyit jelentene, hogy a zsidóságnak Palesztina jövőjére vonatkozóan adott ígérteit Anglia kiveti politikájából épen ugy, ahogy fölösleges terheket vetnek ki a hajóból. A részletek tekintetében nemcsak hívatatosnak, de szükségesnek is tartjuk a kritikát. Mindenekelőtt szükséges garanciákat teremteni a mandátumban arra nézve, hogy az országban a zsidók és arabok között való egyensúlyt fenttarthassuk. Intézményesíteni kell az elfogultanságot és a pártatlanságot, még pedig megbízhatóan, ugy, ahogy sir Herbert Samuel inaugurálta. Egyebekben pedig ragaszkodni kell az angol parlamentnek ahhoz, hogy

minden fentartás nélkül ratifikálja a népszövetség a mandátumot, mert e nélkül nem lehet tartós kormányzatot teremteni Palesztinában.

A „Daily News“ ezzel fejezi be a cikket: Hagyjátok már a sok haszontalan vitatkozást és kezdjétek meg az építőmunkát.

Peter Uhle

KÖZGAZDASÁG

Miniszterek a rekvirálás ellen

Fegyelmet kapnak az erőszakosan rekviráló prefektusok

Az Uj Kelet tudósítójától

Több ízben foglalkozott már az Uj Kelet az Erdélyben és Bánátban felburjánzó, erőszakos és a háborus időkre emlékeztető rekvirálásokkal. A konszolidáció iránt fogékony nagyközönség és az érdekeltek, érthetően a legnagyobb fokú megütközéssel fogadták a törvényes alapot nélkülöző rekvirálásokat, amelyeket az államhatalom megyei exponensei, a prefektusok hajtottak végre. Bár az eddig előfordult rekvirálások elszigetelt jelenségek voltak, büntetlenség esetén a legsúlyosabb precedenst alkotották volna a jövőre nézve. Nagyban növelte az eset jelentőségét az a tény is, hogy a rekvirálások az új természetű kibocsátása előtt néhány héttel történtek és ezért jogilag megindíthatók a termelők és malmosok bizalmát a kormány természetrendeleteivel szemben, amelyet elsőnek a prefektusok igyekeztek felborítani.

Az Erdélyi és Bánáti Malomszövetség tagjainak egyszemélyes érdekeire való tekintettel, azonnal érintkezésbe lépett az illetékes minisztériumokkal. E-élyes hangú és pontos adatokra támaszkodó memorandumokban gyors és szigorú intézkedéseket követelt a megrendült jogrend reparálása érdekében.

A belügyminiszter a malomszövetséghez tegnap érkezett átiratában közli, hogy

a minisztérium senkinek nem adott felhatalmazást a rekvirálásra és ha ilyen eset előfordult, az a belügyminisztérium tudta és beleegyezése nélkül történt.

Ugyancsak tegnap érkezett meg a földművelésügyi miniszter átirata, amelyben tudomására hozza a malomszövetségnek, hogy

a rekviráló prefektusok ellen megindult a vizsgálat,

mert a törvény idevonatkozó rendelkezései világosan feltüntetik, hogy az a termelő vagy malomtulajdonos,

aki gabona vagy lisztkészletének negyven százalékát maximumánál a hadsereg vagy közlekedési céljaira átengedte, megmaradt készleteit belföldi forgalomban szabadon értékesítheti.

A belügyminiszter és földművelésügyi miniszter gerinces és megnyugtató fellépésének tudjuk be, hogy dr. Moldován Mihály tordai prefektus, akinek ügyével az Uj Kelet részletesen foglalkozott, a Gombos és Polónyi cégtől lefoglalt harminckét vagon lisztet feloldotta a zár alól és az abból elszállított öt vagon liszt ellenében hajlandó némi rekompensációra is. Ertesztésünk szerint a Gombos és Polónyi cég nem elégszik meg a prefektus által felajánlott rekompensációval, hanem teljes kárpótlást követel. A temesmegyei Németszatmora község malmából a katonaság által elrekvirált százhetven mássa lisztből a temesmegyei prefektus közbenjárására a katonaság százötven mássát visszaszolgált.

Az Erdélyi és Bánáti Malomszövetség tiltakozása és a kolozsvári sajtóban megjelent cikkek nem maradtak hatástalanok az illetékes minisztériumoknál és reméljük, hogy a jövőben ily sajnálatos esetek nem fognak többet előfordulni.

Belföld

(x) Románia idei termése. A földművelésügyi minisztérium — mint Bukarestből jelentik — a regátban megindult aratás adatainak alapján részle-

tes kimutatást közöl az egész Nyugromániában várható idei termésről. A kimutatás szerint az egész országban a következő gabonamennyiségek fognak rendelkezésre állni Tengeri félmillió vagon, buza kétzárótvétezer, árpa kétszázszáz, zab százszáz, köles tizenötözezer, bab húszszáz, főzelék palánta tizenötözezer vagon, összesen tehát száz-tízözezer vagon. Vagononként átlag húsz-ezer leiben számítva az idei termés értéke meghaladja a húszmilliárd leit.

(x) A déligyümölcsök vámjá. Bukarestből táviratozzák: A legfelsőbb vámbizottság értesítette a határvámállomásokat, hogy a déligyümölcs (citrom, narancs, mandarin) behozatala alkalmával csak a jókarban megérkezett árut vámolják el, a romlott áru után vámot nem kell fizetni. A romlottnak talált déligyümölcsöket a vámalloások veszik át és semmisítik meg.

(x) Ankét a gyáripár ügyében. Bukarestből táviratozzák: A kereskedelmi és iparminisztériumban tegnap értekezlet volt az erdélyi, bánáti és bukovinai kereskedelmi kamarák kiküldöttjeivel, amelyen különböző, a gyáripárra fontos kérdéseket tárgyaltak. Az értekezlet holnap folytatják. A kereskedelmi kamarák memorandumot nyújtottak át Sassen miniszternek a nacionalizálási rendelet ügyében, amelyre a miniszter legközelebb megadja választást.

Külföld

(x) A prágai és budapesti állatárak. Prágai jelentés szerint az ottani utolsó

állatvásár irányzata közepes volt. Összesen 909 darab állatot hajtottak föl és pedig 238 csehországit, 313 szlovénköit, 73 dánt és 23 románit, 162 szerbet és 2 bivalyt. Az árak a következőképpen alakultak: csehországi ökör 8-9.50, prima 10-11, bika 8-10.75, tehén 6-10, üsző 6-11 korona. Szlovénköi ökör 8.50-12, bika 9-12.75, tehén 4-5, üsző 6-11 korona. Dán ökör 12-14, bika 10-14, tehén 11.50-14 korona. Román ökör 7.50-10, tehén 9.-, bivaly 6.- korona. Az árak előnyben kilogramonként értendők.

A budapesti állatvásár irányzata lanya volt. Az árak újból 3-5 koronával estek. A Wirtshafterbank a kiszállításra engedélyezett kontingenából Bécsbe való szállításra 250 darabot vásárolt. Az árak a következőképpen alakultak: ökör, prima 71-102, közép 40-63, silányabb 30-35, bika prima 55-82, silányabb 37-52, tehén, prima 48-74, silányabb 30-42, kiscsontozni való marha 27-30, vándorkmarha 39-48. A sertésvásárra felhajtottak 1850 sertést. A kőnyújak ára 180-215, kőrepessé 200-230, nehézsé 180-236. A sertésvásár irányzata igen lanya volt.

(x) Magyarország gazdasági érintkezése a szomszédállamokkal. Budapesti táviratozzák: Valkó Lajos kereskedelmi miniszter a nemzetgyűlésen kifejtette programját. Hangsúlyozta, hogy a külfölddel fel kell venni a gazdasági érintkezést, elsősorban pedig a szomszédokkal. Reményének adott kifejezést, hogy a szomszédokkal nem-sokára meginduló tárgyalások eredményre fognak vezetni.

SPORT

Labdarúgás

A Haggibbor Tordán. A Tordai Sport Club július 16-án, vasárnap tartja meg jelentős anyagi áldozatok árán létesített modern sporttelepének pályavetési mérkőzését. A TSC a pályanyitóra a Haggibbor csapatát hívta meg, amely a következő felállításban fog Tordán játszani: Rosenfeld, Pollák, Lazarovits, Virág, Brann, Jakobi, Gideon, Rosenberg, Lásár, Reményi, Nyul. Tartalék Rosenberg Soma. A mérkőzést Nagy Lajos szöv. bíró vezeti. — A Haggibbor vezetősége felkéri nevezett játékosait, hogy vasárnap reggel pontban hét órakor gyülekezzenek a Park-kávéházban, ahonnan az indulás autókön történik.

Marosújvári SC—Haggibbor II. A Haggibbor második osztaga július 16-án, vasárnap barátságos mérkőzést játszik Marosújváron a MSC csapatával. A Haggibbor II. a következő összeállításban szerepel: Sámson, Csajka, Weisz Rebi, Moskovits, Gombos, Baumzweig Dódi, Luszsig, Baumzweig III., Reiter, Rimócsy, Robogány. Tartalék Pál. Indulás a reggeli személyvonattal. Találkozás vasárnap reggel hat órakor a pályaudvaron. A csapatot Moskovits Andor és Janovits Károly kísérik le Marosújvárra.

A Haggibbor választmányi ülése. A Haggibbor Sport Egylet választmányja július 17-én, hétfőn este 9 órakor a Park-kávéház emeleti termében ülést tart. Az elnökség ezúton is felkéri a választmány tagjait, hogy a tárgysorozatot fontosságára való tekintettel az ülésen teljes számban jelenjenek meg. Tárgysorozat: A Haggibbor-pálya építési ügye és az első kapavágás idejének megállapítása.

Haggibbor játékosok felhívása. A Haggibbor elnöksége felhívja az I., II. és ifjúsági csapat összes játékosait, hogy a mérkőzések klubjegyeit legkésőbb a meccset megelőző napon este 10 óráig László Jenő főtitkártól, illetve dr. Krémer Áramintól átveteli elismervény ellenében annál inkább vegyék át, mert a határidő után klubjegyet már nem kaphatnak.

A Haggibbor—Victoria bajnoki mérkőzés. A nagy vihart keltő Haggibbor—Victoria bajnoki mérkőzést a Haggibbor órája és a Birák Bizott-

sága szakvéleménye alapján — a mint az előrelátható volt — a szövetség megsemmisítette. Az új mérkőzés terminusát még nem tűzték ki, de a szövetség határozata értelmében az új meccs augusztus hó folyamán feltétlenül lejátszandó.

Katonaszkodó futballisták. Az erdélyi és bánáti sportegyletek aktív futballistái és atlétaik közül július 15-én számosan vonulnak be tényleges katonai szolgálatra. Kolozsvárról Krajovába vonulnak be 2 hónapi szolgálatra: Wesel Károly (Haggibbor), Raduch Jenő (KAC), Farkas László, Feuermann Mór, Baumzweig Jankó, Braun Mór (Haggibbor), Donogán Garó (KAC), Somlyai Artur (KAC). Tamesvárról Kosovits (TAC) és Krausz Poldi (TAC) osztoznak a kolozsvári sportemberek sorában. A bovonnól játékosok elhátározták, hogy előzőik példájára Krajovában is megszervezik futbalosapatukat és atlétisgárdájukat. Intézkendő már meg is választották Braun Móri, a Haggibbor volt pántárosát.

A FSSR jogi személy. A „Monitor Official” egyik legutóbbi számában rendelet jelent meg, amelynek értelmében a minisztertanács a FSSR-et, a Romániai Sportegyletek Szövetségét „jogi személy”-nek ismeri el.

Nemzetközi mérkőzés Szatmáron. Szatmárról jelentik: Nagy érdeklődés mellett artotta meg a Törökország első nemzetközi mérkőzését a Csehszlovákiahoz tartozó beregasszi Törökország csapatával. A szatmári csapat az első félidőben Szarvady révén éri el első gólját és 1:0 arányban zárja a harmadik félidőben a szatmáriak teljesen fölénybe kerülnek az utasától fáradt beregassziakkal szemben és Rostás három góljával 4:0 arányú győzelmet arattak. A mérkőzést Vadász bíró vezette.

Sámson—SzSE 1:0 (1:0) Maramaroszigetről jelentik: A négy tartalékkal szereplő Szatmári Sport Egylet váratlanul erős ellenfélre talált a maramaroszigeti zsidó csapatban, amely bár minimális gólaránnyal, de megérdemelten győzött.

Central Buffet

színház után
az elite közönség találkozó helye

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A kolozsvári magyar színház elmúlt színiévadja

Szigligeti „Cigány”-ának előadásaival 1921 augusztus hó 25-én kezdette évadját a magyar színház — és 1922 július hó 14-én a „Hamburgi meoyaszony” e előadásával fejezte be. Összesen 410 előadás volt az 1921—1922 évadban a magyar színházban és pedig 319 esti, 69 délutáni, 14 ifjúsági előadás, 2 délutáni hangverseny (Waldbauer-Kerpely vonósnyegyes), 1 délelőtti hangverseny (Bartók Béla) és 5 vasárnap délelőtti munkás-matiné.

Az ifjúsági előadások műsorán a következő darabok szerepeltek: Paleskei notárius, Cigánybáró, Bácsbáb, Akiket fölvet a pénz, Hattyu, Szivárvány, Lear király, Sarga osikó, Osikós, Zsetörténeti hangverseny, Szatmári álom, Faust, Dériás ifiasszony, Zsidónő.

A munkás-matinek műsora felolvasások, szabad-előadások mellett ez volt: Julia kisasszony, Prometheus (részlet), Pértárca, Mária, Tánító ur.

Műfaj szerint így oszlottak meg az előadások: Dráma, vígjáték és népszínmű előadás (számtal prózai egyfelvonásos esték) 189, operett 158, opera 54, gyermek-előadás 5, hangverseny 4.

Magyar nyelvű szerzők műve 221 alkalommal került előadásra, ezzel szemben más nemzetek szerzőinek művei 185 előadást tölthettek be.

Harminchat újdonságot mutatott be a színház és pedig 24 prózai művet, 9 operettet és 3 operát (Thámár, Anyegin Eugén, Othello). Ezek között öt olyan újdonság volt, melyek legelőször Kolozsvárról kerültek színre: Gólem ember akar lenni (Kaczer Illés), Tul a barátságban (Táray Ferenc), Álarcok (Biro Lajos), Thámár (dr. Bródi Miklós), Professzor ur (Bárd Oszkár). Az újdonságok sorában kiemelkedő események voltak még: Victor Eftimiu „Prometheus”-ának, Mikszáth Kálmán „Szivárvány”-ának, Molnár Ferenc „Hattyu”-jának és „Színház”-ának, Strindberg „Mámor”-ának a bemutatói.

Shakespearenek csak három műve szerepelt az évad műsorán: Lear király, Szatmári álom, Hamlet.

Megünnepelte a színház Dante halálának 600. évfordulóját szeptember 13-án, Katona József születésének évfordulóját november havában, Moliere születésének 300. évfordulóját, január 14-én Szentgyörgyi István születésének 82-ik évfordulóját, január 16-án a Várdi Miklós színészkedésének 55-ik évfordulóját. Jótékonyestű esti disz-előadással áldozott a színház a lupényi bányászerecséltenség hátramaradottai számára.

Igen gazdag volt a színház operarepertoira: Tosca, Trubadour, Bajazzók, Álarcosbál, Traviata, Rigoleto, Faust, Parasztabeület, Othello, Bohémélet, Mignon, Pillangókisasszony, Zsidónő, Sevillai borbély, Carmen, Romeo és Julia, Anyegin Eugén, Hoffmann meséi, Lakmé szerepeltek váltakozva a műsoron.

Vendégeket fölültek: A Waldbauer-Kerpely vonósnyegyes tagjai Bartók Béla, R. Lorbeer Iona, Aca de Barbu, Hegyi Lili, Óvösi Géza, Tompa Béla, Pintér Bóste, Sümegi Odón, D'Arin, Somogyi Emi, Galetta Ferenc, R. Halász Baba, Barky Lili, Góson Gyula, Sándor Erzi, Mészáros Giza, Kókény Iona, Boros Géza, Szűcs Nelli, Harányi Rezső, Márkus Emilia, Mader Raoul, Basilidesz Mária, Reiner Kató, Somló József, Palló Imre, Kálmán Oszkár.

A magyar színház színiéve július hó 14-én kezdődik a hat hétig tart. Augusztus hó 26-án kezdődik az új évad.

A magyar színház kerti kabaréja. Ma szombat este 9 órakor új, pazar kényelmes-ségű, művészi szórakozó hely nyílik meg Kolozsvárnak: a magyarszínház kertikabaréja, amely a szinkör és a Szamospart közötti térségben van gyönyörűen berendezve. A közönség árnyékos fák alatt, a víz-partján ül kényelmes padokban és páholyokban s a színész-gárda a szabadban fellátott színpadról szórakoztatja a nézőket. Az első napok műsorán, amely páratlanul gazdag és változatos, hat új egyfelvonásos darab szerepel és egész serege a magánszámoknak és tréffáknak. Beköfő László tréffája Az elszánt ember, Gyil aktuális bohócsága: Giliszta ur a meccsen, amelyben a futballmeccsek legérdekesebb alakjai fognak felvonulni, Zagon István paraszti furfangja, melynek Kigyútt az igazság a címe, szereplői eddig Berkó Lili és Nagy Gyula. Ezenkívül két Karinthy-bohózat, az

az egyiknek Dráma, a másiknak Énekóra a címe, és a Médium c. kacagtató tréfa. Fél-lépnek a műsor keretében: Berkó Lili, Szűcs Nelli, Gőzon Gyula, Földi Ervin, Nagy Gyula, Mihályfi László, Izó Miklós és a kisebb szereplők egész serege. A helyárák igen alacsonyak: legolcsóbb jegy 6 lei jegyadóval együtt. Természetesen, hogy büffé is rendelkezésre áll a közönségnek, italokkal és hideg ételekkel. A szünet alatt francia zenekar játszik. A számokat Török Emil kíséri zongorán. Jegyeket már most lehet váltani a magyar színház pénztáránál.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ENNŐ
Híradó: RADIMA nyomda és híradóvállalat N.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Kepes Elek orvosi kötszerész
Oradea-Mare, Sae-passage
Ajánlja saját készítményű sérültől, haskötől stb.
Női és férfi övszerek nagyraktára

TRISKA J. zongora nagyraktára
Új zongorák raktáron.
Telefon 419.
Elvállalja egy angol, mint bécsi szerkezetű zongorák megrongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendelhető. Bartha Miklós-utca 14.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co
kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagyplac-tér

Ernemann-Werke, Dresden
fényképezési gépek és lemezek
Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin
Aristo-, celloidin-, gáz-fény és bromezüst papírok
Tip-Top chemische Werke, Wien
fényképezési vegyszerek
gyári lerakata
Segesváry és Társai
cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és kicsinyben. Sötétkamra díjtalanul. 1263

P.T. vevőinket tisztelettel értesítjük, hogy **irodahelyiségeinket áthelyeztük** saját házukba, IV. Pályaudvarosor (Strada Garii) 2. szám alá és kérjük az ezennel előforduló levelezéseinket, táviratokat a fent megadott címre továbbítani. 4079-1
Teljes tisztelettel **Sucursala Romana Joan Kremenezky Timisoara**

Tenis nadrág
lei 280, lüster sacco
Neumann M.
férfi-, fiu- és leány-karuha áruhaza
Cluj, Piata Unirii Főter 14.

A külföld legbiztosabb féregirtóanyaga megérkezett. Féregirtást teljes garancia mellett 000000000 eszközöl 000000000
GRÁTZ
Str. Saguna (Bartha Miklós-u.) 16. A legmodernebb címfestést, szobafestést és mázolás 000000000 elvállalok. 000000000
749 TELEFON 749
1388

GUTHÁ. fita
Satu-Mare (Szatmár-Németi)
Gyárt és szállít: 3080-I
Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, staniólívégkupakot, capsella-folyadékot, üveg-címket, horzólemezeket, fecsapot, kénlapot, gelatint, vizahőlyagot, acélblombát, parafatalpat (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biroi”-kefákat, filtrirgömpéket, asbesz-tet, gumitömleket, borszivattyukat, pasz-gődrótháló-lemezt és agrafot, csonacos üvegek-hez raffahálót, szivacsot, ónozott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat (Spritzkorke), demionokat (fonott kosárüveg, valamennyi pincészeti elkeket és gépeket a legolcsóbb napi árban.
Kérjen árajánlatot!

Szikvizsgálórosok!
Szódavizes-krachertis-és ásványvizes üvegekhez szükséges gummigyűrűket, gummigölgöket azonnal szállít
Bedő & Lévi Cluj, P. Unirii 34.
Mintázott árajánlatot kívánat a küldünk. Szétküldés postán utószávitell.
4211-1

Eladó legelőn javított 300 drb meddő juh és kos
Erzmann Adolf gazdasága,
4200-1 Katona (Kozsmegye)

Máramarosi Takarékpénztár Rt.
Sighetul-Marmatiei (Máramarosziget)
Alapítva 1898.
Telefonszám 114-111.
Táviratcím Máramarosítakaré.
Idegen pénzek vétele és eladása.
Áttulások eszközöl a bel- és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmodernebb kasszában mellett gyümölcsözött. Váltók leszámoltása és ipari vállalatok finanszírozása. 1378

Szalámit postán utószávitell mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór & Co szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és ארטה קישור kívánatra ingyen.

Befőttes U hitelesített palac-
Uborkás VE kok és poharak,
Tábla G függő és fali
Lámpák
raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54.
En-gros! En-detail!

Utisveleket 48 óra alatt látiamo.
— Felvez hirdetésüket és fényreklámhirdetésüket. Fodításokat elvègez „RECLAMA”, Piata Unirii 4. I. emelet. 2917-1

IFJU KELET
Zsidó ifjusági folyóirat
Előfizetési ár egy évre 80 lei
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

S. Eisenstädter & Co
szűcs és szőrme nagyáruhaza. Cluj, C. Viktoriei (Kossuth L.-u.) 2.
1333
Szőrme árukban
állandóan nagy készlet!

Edény- és vaskereskedők figyelmébe!
Friedmann M. edénynagykereskedő Cluj-Kolozsvár, Strada Dacla (volt Radák-utca) 5. Telefonszám: 10-17.
Van szerencsém a m. t. vevőimet értesíteni, hogy raktáromon vannak 1 vagon **pozsongligettalul**, 1 vagon **füleki**, 1 vagon **Sternlicht-féle**, 1 vagon **Scholtz-féle** és nagymennyiségű **Austria**-gyártmányu prima zománcozott lemezedények, 3 vagon 1-a kék és fekete vasedény. Jelenleg uton van még 1 vagon **budafoki** zománcdény és 1 vagon **pliseni** vasedény. Továbbá kaphatók evőeszközök, **Martin**-acél, **Gigand** és alumínium kanalak, konyhakések, bárdok, gyümölcsprés, mandulaőrő, husvágógép, gyorsfőző, fehér és fekete bádogáru, **Dam** és **Ludwig**-féle lakatok, magyar-belga palkósarok, négyágu szénavilla és vasgerezlye. — Kérem a mélyen tisztelt vevőimet, hogy szükségletüket mielőbb fedezni sziveskedjenek, mert a mostani valutamegkedés következtében az árak is napról-napra emelkednek. — A bevásárlásokat egyelőszőrűben személyesen eszközöznöm. 4200-1

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszerű közlés díja szavanként 1 lejt. Vasnapon betűvel szedett szavak 2 lejt. Legnagyobb apróhirdetés díja — 10 szöveg — 10 lejt. Jeltárgy hirdetésre szemléltető jel-világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítottnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lejt 60 bani bérlegköltésig fizetendő.

2 ügyes, fiatalabb segéd a rőtös és férfi-confectio szakmából jó eladó szeptember elejére alkalmazást nyerhet. Szombaton zárva. Írásbeli ajánlatok fixfizetési igények megjelölésével Ooldstein Markuszhoz, Petrosénybe küldendők. 4213-1

Egy szikvizgép kétszáz üveggel eladó Náthán Salamonnál, Gyulafehérvárt. 4207-1

Kereskedelmi ügynökség és fordítási irodánk megnyitott, sokszorosításokat jutányosan és és gyorsan eszközünk. Cím Calea Victorie 11. sz. 4212-1

Tíz szoba új épületben pensiónak vagy ká hotelnek alkalmas Kolozsvárt kiváló helyen azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 4210-1

Gyárosok és nagykereskedők figyelmébe! Ovadék mellett árúbizományt, képviselőlet leszámolásra üzletvezetést vagy hasonló alkalmazást keres, fűszer gyarmat és rövidtáru kereskedő Megkereséseket »Román, magyar, német« jellegre a kiadóba kérek. 4206-1

Traktort ekével jókarban levőt üzemképeset keresek megvételre. Panéth, Görög-templom 16. 4208-1

Jobb családból való tanuló keresek. Schlesinger Abraham, Nagyszében (Sibiu). Szombaton és ünnepnapokon zárva. 4186-1

Helyesírást tudó leány keresetlik a »Zea-krétagyár expedíciójához. Pap-u. 38. 4203-1

Jó forgalmu sarok fűszer üzlet azonnal átadó. Gidáli, Malom-utca. 4201-1

4-5 szobás családi házat, esetleg villát lehetőleg kerítel, szeptemberi beköltözéssel megvételre keresek. Cím a kiadóban. 4198-1

Főgimnáziumot végző három gyermekemhez háziállatot keresek. Dr. Zwirn, Végvár, Temesmegye. 4204-1

Szakmában jártas tisztviselő kiadóhivatalunkban felvétetik.

Legelőnyösebb feltételek mellett a leggyorsabban, bel- és külföldre átutalásokat a Banca Generala a Taril Románesti, Cluj, Piata Unirii 11. eszközl. Idegen pénzeket vesz és elad. Telefonszám 110. 4124-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóblank állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legelőcsőbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lejt. Vagontételnél 5 százalék kedvezmény.

SAMSON-BÓRGYÁR

Gyulafehérvár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 8-87, szám.

Comunitatea Evreasca din Alba-Julia.

203-1922.

Pályázat.

Az albauliai (gyulafehérvári) izr. hitközség egy f. évi szept. 1-én betöltendő okl. zsidó tanítói állásra ezennel pályázatot hirdet.

A román nyelvben tökéletesen jártas, de a héber, magyar és német nyelvet is bíró pályázók felkéretnek, hogy a kort, családi állapotot, pedagógiai képzettségét és vallás-erkölcsi magaviseletet, valamint az eddigi működését igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeket f. évi augusztus 10-ig küldjék be az alóliitt elnökséghez.

Fizetés megegyezés szerint.

Albaulia, 1922. jul. 10.

Ernster Géza, Dr. Mandl Jakab, jegyző. 4204-1 lksz. elnök.

Jelenleg felmondatlan állásban levő vidéki szeszgyár pálinkafőzde vezetője, aki az árumaniplációban, bevásárlásban nagy gyakorlattal rendelkezik, önálló irodai munkás fiatalember, a szezon kezdetével állását változtatni óhajtja.

Szíves megkereséseket »Szakoró« jellege alatt »Reclama« Fötér 4. továbbít.

Olcsón eladó

egy első Brünai Gépgyár gyártmányu teljes

jégygári berendezés

Princz Testvérek Vasöntöde és Gépgyár R.-T. Szatmár-Németi.

Még **8** napig csak tart a nagy nyári occasio szenzációsan leszállított árakkal a **DICK** áruházban

Mig a készlet tart:

2,200 drb	Női zsebkendő	drb	3-90
1,650 drb	Fejkendő	drb	9-90
8,700 drb	Flottir törülköző (fodrász)	drb	9-90
1,850 tct	200 Yardos la cérna	drb	3-90
1.250 pár	Férfi zokni	párja	12-90
285 tct	Rötött selyemnyakendő	drb	20-90
11,700 m.	Függönyvaszon	mtr.	12-90
4,900 m.	Női divatszövet	legszébb minták mtr.	22-90
7,600 m.	Angol gyerekruhazaphir	csikos és sima színes mtr.	29-90
9,000 m.	Angol sima zephir	minden színben mtr.	26-90
5,000 m.	Női kelengyevászon	mtr.	26-90
12,000 m.	Cosmanos karton	80 cm. széles mtr.	26-90
170 tct	Füredődressz	drb	79-90
8,400 m.	Férfi ruhavászon la	mtr.	58-90
12,000 m.	Női v. férfi gyapjuszövet	mtr.	79-90
2,000 drb	Férfi késznadrág (szövet)	drb	98-90
1,600 m.	Férfi csikos nadrágszövet	mtr.	124-90
5,000 drb	Nimzett batist női ingek	drb	79-90
5,000 drb	Férfi ingek	drb	79-90

Kaphatók:

Dick Jakab és Fia nagyáruházában

Cluj, Strada Regina Maria 5.

1385

Feuerstein J. textil, kötött és rövidáruház Cluj, Sir. Reg. Maria 12.

Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36.

ספרים האנגלונג טליתים תפיליי מוזות ציציית ענרא אונד דעטויל
Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árban pontosan szállit. 1321

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, müttrágyát, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb.

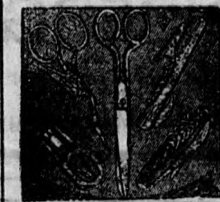
Vesz: csontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagyut.

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Gallik és Fodor, Cluj

Calea Victoriei 2. (volt Rossut: L.-u.) Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szak-szerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással

Gajzágó Márton Cluj, Kintzsi-utca 5. (Óvár.)

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szilgyártó Cluj, Calea Regele Ferdinand 77. Kereskedőknek árkedvezmény!

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalapialk minden színben, léggypapir süveges, szalagos és ives. Padlósárgító, garantált minőség, legelőcsőbb ár.

„LUXOR“ vegyészeti gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedmény. 1295

Telefon 494. Engross,

Figyelem! 10%-al

olcsóbban árusítok, mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árakat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,

(volt Széchenyi áruház) Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.